

Слухай Лілія Юріївна, Чиж Людмила Андріївна
студентки 1-го курсу магістратури факультету прокуратури
та слідства (кримінальної юстиції)
Національного університету «Одеська юридична академія»

ОСОБЛИВОСТІ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ ГРАЛЬНОГО БІЗНЕСУ

Споконвіків люди прагнули до здобуття так званих «легких грошей», тому гральний бізнес став одним із популярних способів «заробітку». Навіть після заборони азартних ігор у 2009 році Законом України «Про заборону грального бізнесу в Україні» ця діяльність продовжує існувати в нашій державі, набувши тіньового характеру.

Зайняття гральним бізнесом входить до числа найбільш латентних злочинів в Україні. Основними причинами тінізації таких злочинів є непослідовна політика держави щодо протидії гральному бізнесу та недосконалість положень законів, у яких вона виражається. Правоохоронні органи часто не володіють необхідним інструментарієм для ефективної протидії зазначеним злочинам, що також створює складнощі у їх виявленні і розкритті. Ще однією перешкодою на шляху до результативної протидії гральному бізнесу є неефективне проведення негласних заходів зі збирання та фіксації інформації про злочини даної категорії. Вищезгадані заходи зазвичай спрямовуються на викриття одного грального закладу та осіб, які перебувають у ньому на момент виявлення. В той час як було б доречнішим встановлення всіх співучасників та мережі гральних закладів, які відкриті цими особами. Інші заклади відповідної спрямованості, до яких причетний підозрюваний, викриваються тільки в тому випадку, якщо він сам вказує на них [1, с. 104].

На додаток, робота правоохоронних органів з розслідування у сфері грального бізнесу ускладнюється приховуванням злочинної діяльності. Ще на стадії готування до злочину організатори дбають про маскуванню своєї діяльності під виглядом законних форм діяльності, окрім того прослідковується вироблення загальноприйнятих специфічних способів приховування. Так, основними шляхами приховання вчиненого злочину є маскуванню, утаювання, фальсифікація, знищення інформації й (або) її носіїв, а також змішані способи.

Як зазначають вчені, судова практика вказує на різноманітні способи маскування злочинів у вказаній сфері. Серед них провідне місце посідають маскування грального закладу під діяльність інших установ (52%), створення та реєстрація суб'єкта господарювання з іншими цілями діяльності (14%), організація азартних ігор під виглядом ігор, які Законом не відносяться до азартних (3%), переобладнання засобів азартних ігор (1%) тощо [2, с. 136].

До утаювання інформації практики відносять: використання в діяльності чужої власності (приміщення, засобів азартних ігор тощо); зайняття гральним бізнесом без утворення та реєстрації суб'єкта господарювання; розміщення гральних закладів у приміщеннях, викриття внутрішньої обстановки яких ускладнене; розміщення гральних закладів у приміщеннях, проникнення до яких ускладнене; розповсюдження інформації про гральний заклад лише через добре знайомих осіб та інші.

При цьому використовується і фальсифікація інформації, яка полягає у взятті всієї вини на себе, запереченні участі в злочині та поінформованості про злочинну діяльність інших осіб; укладенні договорів про оренду або зберігання гральних приладів без права використання їх в комерційних цілях; наданні показань про власну непричетність, перекладанні вини на інших осіб чи інших діяннях, перелік яких невичерпний поповнюється щодня [2, с. 138-139].

Слід зазначити, що використання злочинцями такої кількості та різноманітності способів приховування злочинів є цілком успішними. Адже можливість притягнення до відповідальності за зайняття гральним бізнесом реальних організаторів є мінімальною (обвинуваченими зазвичай виступають наймані працівники чи співвиконавці). Успішному розвитку грального бізнесу та уникненню відповідальності його організаторами, у разі виявлення, активно сприяють чітко врегульовані корупційні схеми та їх застосування на практиці.

Приклади такої співпраці між посадовцями державних структур та організаторами-власниками гральних закладів надав Перший заступник Міністра внутрішніх справ України. Так, за забезпечення функціонування одного грального закладу щомісячно сплачувалося 1000 дол. США начальнику ДСБЕЗ району, 500 дол. США – оперативному працівнику цього відділу, 500 дол. США – в районну прокуратуру, 500 дол. США – в міську прокуратуру. Окремо

організатори грального бізнесу також платили дільничному інспектору району, кримінальному розшуку та співробітникам по боротьбі з кіберзлочинністю. Друга корупційна схема мала назву «два на три» і полягала у щомісячній сплаті з кожного грального закладу 2000 дол. США міському управлінню внутрішніх справ, міській прокуратурі та МВС [3, с. 136].

Всі вищезазначені аспекти дають можливість зрозуміти, що реальне розкриття злочинів у сфері грального бізнесу є неможливим, тому що постають проблеми як в молодих, так і в більш досвідчених спеціалістів. В когось виникають складнощі з виявленням цих структур чи їх учасників, в когось з доведенням наявності правопорушення (приміщення та засоби вчинення злочину зазвичай орендують на усних домовленостях), а в когось з можливістю відмови від незаконного збагачення.

Саме тому задля повноцінного соціально-правового розвитку нашої держави в майбутньому, необхідно внести зміни як в законодавство, так і в кваліфікацію та діяльність посадових осіб держструктур. Ці зміни можуть полягати в легалізації грального бізнесу в Україні, відборі працівників в окремі спецгрупи задля розслідування зазначених злочинів, або ж встановленні певних заохочень при викритті злочинних угруповань.

Список використаних джерел

1. Шендрик В.В. Координація слідчої та оперативно-розшукової діяльності у сфері протидії зайняттю гральним бізнесом в Україні // Вісник ХНУВС. №3 (66), 2014. С. 102-111.
 2. Риков Є. Г. Криміналістична характеристика способів вчинення злочинів в сфері грального бізнесу // Європейські перспективи № 4 ч. 1, 2012. С. 135-141.
 3. Топорецька З. М. Гральний бізнес як один з основних видів діяльності організованих злочинних угруповань // Вісник кримінального судочинства №1/2017. С. 134-141.
- Науковий керівник: к.ю.н., доцент Гресь Ю. О.*